

Αυτό είναι σωτηρία, αυτό είναι θέωση

(π. Συμεών Κραγιόπουλος)

Δευτέρα Κυριακή των Νηστειών σήμερα και θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι μια δεύτερη Κυριακή της Ορθοδοξίας, γιατί όχι τυχαία η Εκκλησία μας όρισε σήμερα, Β΄ Κυριακή των Νηστειών, να τελείται η μνήμη του αγίου Γρηγορίου, αρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, του Παλαμά.

Όπως στα χρόνια της εικονομαχίας έγινε μεγάλος αγώνας υπέρ της πίστεως, και τελικά θριάμβευσε η πίστη, η αληθινή πίστη, και έγινε η αναστήλωση των εικόνων, και καθιέρωσε η Εκκλησία ως Κυριακή της Ορθοδοξίας την Α΄ Κυριακή των Νηστειών, έτσι τον 14ο αιώνα έγινε άλλος πνευματικός αγώνας υπέρ της αληθινής πίστεως και θριάμβευσε και αυτή τη φορά, νίκησε, η αληθινή πίστη, αφού έλαβαν χώρα στην Κωνσταντινούπολη δύο σύνοδοι υπέρ

της διδασκαλίας του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά και εναντίον των εχθρών της αληθινής πίστεως, του Βαρλαάμ και του Ακίνδυνου. Θριάμβευσε η πίστη, νίκησε η αλήθεια, και το συνειδητοποίησε αυτό η Εκκλησία ότι ήταν μια δεύτερη μεγάλη νίκη μετά από την αναστήλωση των εικόνων και καθιέρωσε τη Β' Κυριακή των Νηστειών, όπως είπαμε, να εορτάζεται η εορτή του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά.

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η Εκκλησία του Χριστού από τα πρώτα της χρόνια κάνει πάντοτε τον ίδιο αγώνα, και μολονότι οι εχθροί της πίστεως είναι διάφοροι και φαίνεται πως κάθε φορά πλήττουν κατιτί διαφορετικό, πάντοτε οι εχθροί της Εκκλησίας έχουν τον ίδιο σκοπό, και πάντοτε η Εκκλησία κάνει τον ίδιο αγώνα.

Ο άνθρωπος θεώνεται εν Χριστώ Ιησού

Μολονότι, αδελφοί μου, όλοι λίγο-πολύ τα γνωρίζουμε αυτά, θα μου επιτρέψει η αγάπη σας να πω δυο λόγια σήμερα, αυτή τη μεγάλη ημέρα, Β' Κυριακή των Νηστειών, που εορτάζουμε τη μνήμη του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά.

Ο θεός έπλασε τον άνθρωπο και τον έκανε ανώτερο από όλα τα ορατά κτίσματα. Από μια πλευρά ο άνθρωπος μοιάζει με το ζώο. Όμως ο θεός τον έκανε τόσο τέλειο τον άνθρωπο, που είναι πολύ πολύ ανώτερος από το ζώο. Εκείνο το οποίο έχει μεγάλη σημασία είναι ότι ο θεός έδωσε τη Χάρι του στον άνθρωπο και έτσι ο άνθρωπος είναι και αυτός θεός, έχοντας διά της Χάριτος αυτής μέσα του τον θεό. Ο θεός έρχεται σε τέτοια κοινωνία με τον άνθρωπο και ο άνθρωπος σε τέτοια κοινωνία με τον θεό, ώστε ο άνθρωπος γίνεται θεός.

Με την πτώση το έχασε αυτό ο άνθρωπος. Έχασε αυτή τη Χάρι, έχασε αυτή τη θεϊκή ενέργεια, έχασε αυτή την παρουσία του θεού μέσα του και έμεινε σκέτος άνθρωπος. Ήλθε ο Χριστός στη γη και έγινε άνθρωπος, και όσο αλήθεια είναι ότι ο Χριστός έγινε άνθρωπος -δεν υπάρχει καμιά απολύτως επιφύλαξη σ' αυτό, δεν λείπει τίποτε από το πρόσωπο του Χριστού, δεν λείπει τίποτε από την ανθρώπινη φύση του Χριστού- τόσο αλήθεια είναι ότι τώρα κάθε άνθρωπος εν Χριστώ Ιησού έχει μέσα του τον θεό κατά

τέτοιον τρόπο, που κανείς δεν μπορεί να του τον πάρει. Θεώνεται ο άνθρωπος εν Χριστώ Ιησού κατά τέτοιον τρόπο, που, όσο κι αν τον κτυπήσει η αμαρτία, όσο κι αν τον κτυπήσει ο διάβολος. Όσο κι αν κτυπηθεί από κάθε εχθρό, δεν μπορεί κανείς να του αφαιρέσει αυτή την παρουσία του Θεού από μέσα του, εκτός αν ο ίδιος ο άνθρωπος διώξει τον Θεό.

Αυτοί ήταν οι αγώνες της Εκκλησίας: ότι ο Χριστός ήταν πράγματι ο Θεός και ήταν επίσης πράγματι αληθινός άνθρωπος· πράγματι αληθινός Θεός, πράγματι αληθινός άνθρωπος. Εάν ο Χριστός δεν ήταν Θεός, δεν σώζονται οι άνθρωποι· μένουν σκέτοι άνθρωποι και δεν επανέρχονται σ' εκείνη την πρώτη, την αρχική, κατάσταση, τότε που ο Θεός εκεί στον Παράδεισο έδωσε τη Χάρι στον άνθρωπο.

Ο Χριστός πρέπει να είναι οπωσδήποτε Θεός, και το Άγιο Πνεύμα να είναι Θεός· δεν είναι δυνατό να μην είναι Θεός. Ακριβώς επειδή ο Χριστός είναι Θεός, επειδή το Άγιο Πνεύμα που παραμένει μέσα στην Εκκλησία είναι Θεός, θεώνεται ο άνθρωπος και δεν είναι απλώς άνθρωπος, έξυπνος άνθρωπος που έχει δυνάμεις, που έχει ικανότητες, που μπορεί να κάνει τούτο κι εκείνο, αλλά ο άνθρωπος δέχεται την ενέργεια του Θεού μέσα του και λίγο λίγο θεώνεται.

Αυτοί ήταν οι πρώτοι αγώνες της Εκκλησίας, όπως κι άλλη φορά το έχουμε πει. Καμιά φορά σκανδαλιζόμαστε· νομίζουμε δηλαδή ότι οι Πατέρες της Εκκλησίας έκαναν έναν απλώς θεωρητικό αγώνα, έναν άγονο αγώνα. Όχι· δεν είναι έτσι. Ή νομίζουμε ότι δεν φρόντισαν, ας πούμε, να τακτοποιήσουν από κοινωνικής απόψεως την ανθρωπότητα. Αυτό θα το κάνουν οι άνθρωποι. Εμείς πρέπει να τακτοποιήσουμε τα κοινωνικά μας θέματα και ό,τι άλλο. Ο Θεός θα μας βοηθήσει, αλλά εμείς οι άνθρωποι θα τα κάνουμε αυτά.

Εκείνο όμως που έρχεται να κάνει ο Θεός στον άνθρωπο είναι ότι ενώνεται ο Θεός με τον άνθρωπο και κάνει τον άνθρωπο να ενωθεί με τον Θεό, και έτσι να είναι ο άνθρωπος όχι απλώς σκέτο κτίσμα, σκέτο δημιούργημα, αλλά να έχει μέσα του αυτό το

άκτιστο φως, αυτή την άκτιστη ενέργεια, για την οποία μίλησε έπειτα ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, και έτσι ο άνθρωπος δεν είναι απλώς άνθρωπος, αλλά είναι και θεός.

Η εικόνα και η αλήθεια που κήρυττε ο άγιος Γρηγόριος Γι' αυτόν τον λόγο και στα χρόνια της εικονομαχίας πάλι η Εκκλησία έκανε αγώνα. Ο θεός, ο ίδιος ο θεός, πήρε ανθρώπινο σώμα και παρουσιάστηκε ως εικόνα του θεού εν μέσω των ανθρώπων· ο ίδιος ο θεός. Ο Χριστός είναι η εικόνα του θεού. Μέσα στην εικόνα αυτή, στο σώμα αυτό που είχε ο Χριστός, κατοικεί ο θεός ολόκληρος, «κατοικεί παν το πλήρωμα της θεότητας»(Κολ.2,9) όπως λέει ο απόστολος Παύλος. Δεν μπορούμε να την καταργήσουμε την εικόνα.

Όταν λατρεύουμε τον Χριστό, τον λατρεύουμε, γιατί είναι ο θεός μέσα στον Χριστό. Και όταν τιμούμε την Παναγία και τον κάθε άγιο, καθώς ασπαζόμαστε τις εικόνες, δεν τιμούμε το σανίδι ή τα χρώματα, αλλά τιμούμε αυτόν τον θεό, που κατοίκησε μέσα στον άγιο και τον θέωσε και δεν έμεινε ο άνθρωπος απλώς άνθρωπος. Διότι αυτή είναι η οικονομία του θεού, αυτό είναι το έργο του θεού, γι' αυτό ήλθε ο Χριστός στη γη και κήρυξε και έπαθε και ανέστη. Δεν ήλθε απλώς να τακτοποιήσει ορισμένα θέματα, που μπορούμε να τα τακτοποιήσουμε εμείς οι άνθρωποι, αλλά ήλθε να ξανακάνει πάλι θεό τον άνθρωπο, ο όποιος από θεός που ήταν, έπεσε, κατρακύλησε και, όπως λέει ο προφήτης Δαβίδ, «παρασυνεβλήθη τοις κτήνεσι τοις ανοήτοις και ωμοιώθη αυτοίς»(Ψαλμ.48,13).

Και γι' αυτό ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς τον 14ο αιώνα έκανε αγώνες· αυτός αρχικά και όλοι οι άλλοι ακολουθούσαν. Πρώτα βέβαια από την Κωνσταντινούπολη που ζούσε πήγε να μονάσει στο Άγιο Όρος και έμεινε χρόνια εκεί. Αργότερα ήλθε και ασκήτευσε σ' ένα ασκητήριο στη Βέροια.

Δεν μίλησε ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, όπως και οι άλλοι άγιοι πιο μπροστά δεν μίλησαν, απλώς διότι έμαθαν μερικά πράγματα, διότι διάβασαν μερικά πράγματα, διότι σκέφθηκαν μερικά πράγματα, αλλά τα έζησαν. Ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς

είχε όλη αυτή την πείρα μέσα του, είχε όλο αυτόν τον θησαυρό μέσα του, ήταν θεωμένος και μιλούσε μ' αυτή τη δύναμη, μ' αυτή την ενέργεια τη θεϊκή που είχε μέσα του. Κάνει λοιπόν αγώνες· κλείστηκε και φυλακή, πιάστηκε και αιχμάλωτος και κατασυκοφαντήθηκε και κατηγορήθηκε και πολλά άλλα υπέφερε. Όμως δεν τον ένοιαζε γι' αυτό. Εκείνο που τον ένοιαζε ήταν να κηρύττει συνεχώς την αλήθεια και η αλήθεια ήταν αυτή, όπως λίγο πολύ θα έχουμε ακούσει όλοι:

Ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς επέμενε ότι υπάρχει το άκτιστο φως, υπάρχει αυτή η άκτιστη ενέργεια. Οι μαθηταί οι ίδιοι στο όρος Θαβώρ είδαν αυτό το άκτιστο φως τού Θεού. Οι άγιοι όταν προσεύχονται, βλέπουν και με τα μάτια της ψυχής και με τα σωματικά μάτια το θείο φως. Αυτό το φως είναι το άκτιστο φως. Η ενέργεια αυτή που έρχεται μέσα στον άνθρωπο είναι η άκτιστη ενέργεια. Δεν είναι δηλαδή κάτι ανθρώπινο, κάτι κτιστό, κάτι φτιαχτό, αλλά είναι κάτι από τον Θεό. Όπως ο Θεός είναι άφτιαχτος και άκτιστος, έτσι και κάτι από τον Θεό που έρχεται μέσα στον άνθρωπο, ως φως, ως ενέργεια, ως δύναμη, ως Χάρις, ως έλεος, είναι άκτιστο. Έρχεται λοιπόν μέσα στον άνθρωπο αυτή η θεϊκή ενέργεια, η άκτιστη ενέργεια, και κάνει και τον άνθρωπο άκτιστο. Αυτό είναι σωτηρία, αυτό είναι αγιασμός, αυτό είναι θέωση.

Αυτό το τονίζει πολύ ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς. Ο απόστολος Παύλος, λέει, ήταν ένας άνθρωπος, αλλά όταν όμως δέχθηκε τον Χριστό, κατοίκησε μέσα του ο Χριστός, πληρώθηκε με το Πνεύμα το Άγιο και έγινε άκτιστος. Όπως δηλαδή ο Χριστός ως προς το σώμα ήταν κτιστός -το πήρε από την Παναγία- όμως μέσα του ήταν όλο το πλήρωμα της θεότητας, έτσι κάθε άνθρωπος εν Χριστώ Ιησού, ενωμένος με τον Χριστό, πιστεύοντας στον Χριστό, δέχεται μέσα του τη θεότητα, δέχεται μέσα του την ενέργεια τη θεϊκή, αυτή την άκτιστη ενέργεια, αυτό το φως και Θεούται.

Ο Χριστός έρχεται μέσα μας και συ αδιαφορείς;

Αυτά, αδελφοί μου, να προσέξουμε τη σημερινή ημέρα, αυτή τη μεγάλη ημέρα, τη Β' Κυριακή των Νηστειών, που είναι μία δεύτερη Κυριακή της Ορθοδοξίας. Θριάμβευσε και αυτή τη φορά,

τον 14ο αιώνα, η αλήθεια. Η Εκκλησία συνήλθε σε σύνοδο και δέχθηκε σωστή τη διδασκαλία του αγίου Γρηγορίου Παλαμά, ο οποίος τη στηρίζει αυτή τη διδασκαλία στους προγενεστέρους Πατέρας και σ' όλη τη διδασκαλία της Εκκλησίας.

Αυτά να προσέξουμε και εμείς και φεύγοντας από τους ναούς σήμερα να μη φύγουμε όπως ήλθαμε. Ερχόμαστε εδώ όλοι συνηθισμένοι άνθρωποι, αδύνατοι, με τις αμαρτίες μας κλπ., όμως κάτι θεϊκό πρέπει να πάρουμε.

Ερχόμενος στην εκκλησία να πάρεις όχι απλώς μια βοήθεια, μια ψιλή βοήθεια, αλλά μέσα σου να έλθει η Χάρης του Θεού, το φως του Θεού, αυτή η θεϊκή δύναμη, και να νιώσεις ότι είσαι λίγο άκτιστος, λίγο θεϊκός. Αυτό να πάρουμε σήμερα επιστρέφοντας στα σπίτια μας, φεύγοντας από τους ναούς, γιατί όπως από τους πρώτους χρόνους και αργότερα, έτσι και σήμερα σ' αυτό το σημείο, αδελφοί μου, χωλαίνουμε και θα χρειασθούν πάλι να γίνουν, απ' ό,τι δείχνουν τα πράγματα, αγώνες, αλλά θα θριαμβεύσει και πάλι η αλήθεια.

Μπορεί λίγοι να είναι εκείνοι οι οποίοι θα μείνουν κοντά στον Χριστό, κοντά στην Εκκλησία, κοντά στην αλήθεια, μ' αυτή την έννοια. Χριστιανοί πάντοτε υπάρχουν. Θρησκευτικοί άνθρωποι πάντοτε υπάρχουν. Ο Βαρλαάμ ήταν όχι απλώς θρησκευτικός· χριστιανός ήταν, αλλά όμως πλανεμένος. ο Ακίνδυνος, ο Γρηγοράς και άλλοι εκεί στην Κωνσταντινούπολη ήταν χριστιανοί αλλά πλανεμένοι· δεν είχαν την αλήθεια του Χριστού μέσα τους. Και χρειάστηκε να τα πει και να τα ξαναπεί ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς.

Και σήμερα από παντού ακούγεται το κήρυγμα το χριστιανικό, από παντού ακούγεται το Ευαγγέλιο, ας πούμε, το κήρυγμα του Ευαγγελίου, το κήρυγμα της Εκκλησίας, αλλά το θέμα είναι κατά πόσο έχουμε αυτή την αλήθεια, την μία αλήθεια, ότι ο Χριστός, ο αληθινός Θεός, έγινε άνθρωπος, και ότι ο Χριστός έρχεται μέσα στην ψυχή μας όχι απλώς να τακτοποιήσει τα προβλήματά μας, όχι απλώς να τακτοποιήσει τα θέματά μας, όχι απλώς να φτιάξει καλύτερη την κοινωνία, αλλά έρχεται μέσα μας ο

Χριστός, για ν' αγιάσει τον καθένα μας. Όπως η φωτιά το σίδερο το κάνει φωτιά και δεν το αφήνει να παραμείνει μαύρο σίδερο, έτσι ο Χριστός έρχεται μέσα μας, για να μας κάνει κι εμάς χριστούς, για να μας κάνει κι εμάς θεούς, για να έχουμε κι εμείς μέσα μας τη θεϊκή ενέργεια.

Σήμερα από παντού. όχι μόνο γενικώς από τους εχθρούς της Εκκλησίας, από τους απίστευτους, από τους άθεους, από τους αρνητές, αλλά ακόμη και από χριστιανούς, από ανθρώπους βαπτισμένους, πολύς λόγος γίνεται για τον άνθρωπο και ότι το παν είναι ο άνθρωπος. Όχι. Δεν είναι το παν ο άνθρωπος. Το παν είναι ο θεός. Ο άνθρωπος δεν είναι τίποτε, εάν δεν έχει μέσα του τον θεό, εάν δεν είναι ενωμένος με τον θεό.

Ο ουρανός κατεβαίνει, έρχεται ο Χριστός στη γη, για να κάνει τον άνθρωπο θεό, και συ αδιαφορείς, και συ το περιφρονείς και λες ότι εσύ μόνος χωρίς τον θεό είσαι κάτι; Αυτό είναι μεγάλη ύβρις ενώπιον του θεού, μεγάλη ύβρις απέναντι στο Πάθος του Χριστού και οπωσδήποτε θα έχει τις συνέπειες.

Όσοι λοιπόν, αδελφοί μου, έχουμε καλή διάθεση, ας τα προσέξουμε αυτά, ας τα καταλάβουμε, ας σκύψουμε κάτω, ας μετανοήσουμε, ας ταπεινωθούμε, ας παρακαλέσουμε τον θεό και ας κάνουμε ό,τι άλλο χρειάζεται ο καθένας μας, ώστε να δεχθούμε όλη αυτή την αλήθεια, η όποια δεν είναι θεωρητική. Δεν θα την καταλάβουμε απλώς με το μυαλό μας, αλλά θα έλθει μέσα στην ψυχή μας, μέσα στην καρδιά μας, και θα μας μεταβάλει, θα μας μεταμορφώσει, θα μας αγιάσει, θα μας κάνει χαρούμενους και ευτυχισμένους, για να το δουν και οι άλλοι αυτό και έτσι να πιστεύσουν στον Χριστό, ώστε όλοι να σωθούμε.

πηγή: π. Συμεών Κραγιόπουλου, ΣΥΝΑΞΕΙΣ ΤΡΙΩΔΙΟΥ Β' – Επιστροφή στον Παράδεισο, Πανόραμα Θεσσαλονίκης, 1999.